

บทบาทของญี่ปุ่นในแปซิฟิกใต้ในทศวรรษ 2020:

ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง

Japan's Roles in the South Pacific Region in the 2020s:

Continuity and Change

นภดลชาติประเสริฐ

Nophadol Chartprasert

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

Corresponding Author:

Nophadol Chartprasert

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

2 Prachan Road, Phra Barom Maha Ratchawang, Phra Nakhon, Bangkok 10200, Thailand.

E-mail: nophadol.c@arts.tu.ac.th

Received: 20 March 2023 **Revised:** 14 June 2023 **Accepted:** 19 June 2023

บทบาทของญี่ปุ่นในแปซิฟิกใต้ในทศวรรษ 2020: ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง

บทคัดย่อ

บทบาทของจีนที่เพิ่มมากขึ้นในแปซิฟิกใต้ทำให้ประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีบทบาทในภูมิภาคดังกล่าว ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ประเทศหมู่เกาะในแปซิฟิกใต้ รวมทั้งญี่ปุ่นปรับนโยบายเพื่อตอบสนองต่อบริบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป ในการนี้ นโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นต่อแปซิฟิกใต้ถูกดำเนินการผ่านทั้งกรอบความสัมพันธ์ทวิภาคีและพหุภาคี สำหรับความสัมพันธ์ทวิภาคีนั้น รัฐมนตรีที่มีบทบาทสำคัญในด้านการต่างประเทศได้เดินทางไปเยือนแปซิฟิกใต้มากขึ้น นอกจากนั้นญี่ปุ่นยังได้เปิดหน่วยงานทางการทูตในภูมิภาคดังกล่าวเพิ่มขึ้นด้วย ส่วนความสัมพันธ์พหุภาคีนั้น ส่วนใหญ่แล้วจะดำเนินการผ่านการประชุมระดับผู้นำรัฐบาลระหว่างญี่ปุ่นกับประเทศหมู่เกาะในแปซิฟิกใต้ ในการประชุมดังกล่าวนี้ญี่ปุ่นจะให้ความสำคัญกับความร่วมมือในประเด็นความมั่นคงรูปแบบใหม่เป็นหลัก

คำสำคัญ : การต่างประเทศในแปซิฟิกใต้, นโยบายต่างประเทศญี่ปุ่น, นโยบายต่างประเทศจีน

Japan's Roles in the South Pacific Region in the 2020s: Continuity and Change

Abstract

Apart from the traditional actors in the South Pacific region such as the United States, Australia, New Zealand, Pacific Island countries, the increasing roles of China have influenced the change of Japan's role in order to cope with this new context. With this regard, both bilateral and multilateral diplomatic activities have been utilized by the Japanese government. For the bilateral channels, visiting the South Pacific region by the Japanese policy makers and establishing the new diplomatic missions in Pacific Island countries were noticeably increased. In the case of the multilateral relations, most activities pertaining non-traditional security issues have been done through the Pacific Islands Leaders Meeting.

Keywords: international affairs in the South Pacific region, Japan's foreign policies,
China's foreign policies

1. บทนำ

หลังจากสิ้นสุดการสู้รบที่รุนแรงในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 แปะซิฟิกได้นับได้ว่าเป็นภูมิภาคที่ค่อนข้างสงบในมิติของการแข่งขันในเชิงอำนาจ การที่ประเทศหมู่เกาะขนาดเล็กเหล่านี้มีศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจและการทหารที่ค่อนข้างจำกัดทำให้การพึ่งพิงประเทศที่มีศักยภาพมากกว่าในมิติดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็น ในช่วงกว่า 7 ทศวรรษที่ผ่านมา สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์เป็นประเทศที่มีบทบาทหลักในการรักษาดุลยภาพทางอำนาจในแปซิฟิกใต้ สำหรับญี่ปุ่นนั้นเริ่มกลับมามีบทบาทในภูมิภาคนี้อีกครั้งเมื่อเศรษฐกิจเริ่มเข้มแข็งขึ้นนับตั้งแต่ทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา การแข่งขันที่เข้มข้นขึ้นระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนนับตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2010 เป็นต้นมาในทุกภูมิภาคซึ่งรวมถึงแปซิฟิกใต้ด้วยนั้นทำให้ญี่ปุ่นต้องปรับบทบาทของญี่ปุ่นในแปซิฟิกใต้โดยเน้นการทูตเชิงรุกมากขึ้น บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์บทบาทของญี่ปุ่นในแปซิฟิกใต้ในปัจจุบันโดยเน้นศึกษาการถ่วงดุลกับจีนซึ่งกำลังเพิ่มบทบาทในภูมิภาคดังกล่าวนี้

2. บทบาทของญี่ปุ่นในแปซิฟิกใต้ในอดีต

เนื่องจากเป็นดินแดนที่เป็นหมู่เกาะชาวญี่ปุ่นจึงมีความชำนาญด้านการเดินเรือมาตั้งแต่สมัยโบราณ นอกจากเดินเรือติดต่อค้าขายกับดินแดนใกล้เคียง เช่น จีน เกาหลี หมู่เกาะริวกิว ฯลฯ แล้ว (Arano Yasunori, 2013) ชาวญี่ปุ่นยังได้เดินเรือติดต่อค้าขายกับดินแดนที่ห่างไกลออกไป เช่น ดินแดนซึ่งปัจจุบันเรียกว่าเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทักษะดังกล่าวทำให้กองเรือพาณิชย์ของญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญในการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างญี่ปุ่นกับอาณาบริเวณดังกล่าว (พลับพลึง คงชนะ, 2536, น. 50)

เมื่อญี่ปุ่นเปิดประเทศและเร่งรัดพัฒนาอุตสาหกรรมตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 การเดินเรือและการพาณิชย์ของญี่ปุ่นก็ได้ขยายไปในดินแดนที่ห่างไกลมากขึ้น ในกรณีนี้ ญี่ปุ่นได้ขยายบทบาททางด้านการพาณิชย์ไปถึงบริเวณดินแดนชายฝั่งมหาสมุทรอินเดีย มหาสมุทรแอตแลนติกและได้เริ่มสำรวจเกาะต่าง ๆ ในบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกใต้ด้วย อย่างไรก็ตามด้วยข้อจำกัดทางด้านเศรษฐกิจและกำลังทหารญี่ปุ่นจึงยังไม่ได้มีบทบาทมากนักในแปซิฟิกใต้ (Kabayashi, 2021)

บทบาทของญี่ปุ่นในแปซิฟิกใต้เริ่มมีความเด่นชัดมากขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 เมื่อญี่ปุ่นเข้าร่วมสงครามและเป็นฝ่ายได้รับชัยชนะ การเข้าร่วมสงครามดังกล่าวทำให้ญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญในการเข้ายึดครองและควบคุมดินแดนของเยอรมนีในมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือเส้นศูนย์สูตร การที่เป็นฝ่ายชนะสงครามและเป็นมหาอำนาจที่มีบทบาทหลักในองค์การสันนิบาตชาติ ทำให้ญี่ปุ่นสามารถขยายบทบาทลงในแปซิฟิกใต้ได้อย่างต่อเนื่องในช่วงทศวรรษ 1920 และ 1930 (Kabayashi, 2021)

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นได้ปฏิบัติการทางทหารในการยึดเกาะต่าง ๆ จำนวนมากในแปซิฟิกใต้ และมีเป้าหมายที่จะใช้ดินแดนดังกล่าวเป็นฐานในการบุกออสเตรเลีย อย่างไรก็ตามแม้ว่าการบุกออสเตรเลียจะไม่สำเร็จแต่ญี่ปุ่นก็สามารถยึดเกาะในแปซิฟิกใต้ได้จำนวนมากในช่วงต้นสงคราม อำนาจทางการทหารและเศรษฐกิจของญี่ปุ่นในอาณาบริเวณดังกล่าวค่อย ๆ หดไปเมื่อถูกตีได้จากฝ่ายพันธมิตรในช่วงปลายสงคราม (Britanica, 2023)

หลังสงครามญี่ปุ่นซึ่งกลายเป็นพันธมิตรสำคัญของสหรัฐอเมริกาและฝ่ายโลกเสรีได้ฟื้นตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ในการนี้แม้ญี่ปุ่นไม่ได้มีบทบาททางด้านการทหารแต่ได้กลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจโดยใช้เวลาเพียง 3 ทศวรรษ ในการนี้ญี่ปุ่นได้กลับมาสนใจแปซิฟิกใต้อีกครั้งหนึ่งในฐานะที่เป็นแหล่งประมงสำคัญ เนื่องจากกองเรือประมงของญี่ปุ่นได้ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วและกลายเป็นแหล่งผลิตอาหารและแหล่งรายได้ที่สำคัญของญี่ปุ่นแหล่งหนึ่ง การที่นานาชาติดำเนินการประมงแต่เดิมไม่เพียงพอ ทำให้ญี่ปุ่นต้องขยายน่านน้ำทำการประมงไปให้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ซึ่งแปซิฟิกใต้ก็เป็นแหล่งประมงสำคัญที่ไม่ห่างไกลกับญี่ปุ่นเกินไปนัก ในการนี้กองเรือประมงญี่ปุ่นที่มีขนาดใหญ่และทันสมัยได้เข้าไปทำการประมงอย่างได้ผลในแปซิฟิกใต้ ด้วยเหตุผลนี้การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศหมู่เกาะในแปซิฟิกใต้ซึ่งล้วนแต่เป็นประเทศเกิดใหม่จึงมีความจำเป็นสำหรับผลประโยชน์ทางด้านการประมงของญี่ปุ่น การขยายกองเรือประมงของญี่ปุ่นในแปซิฟิกใต้อย่างรวดเร็วนี้ไม่ได้สร้างความขัดแย้งกับมิตรประเทศอื่น ๆ มากนัก เนื่องจาก การประมงในแปซิฟิกใต้ไม่ได้เป็นกิจกรรมที่สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ซึ่งเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญในบริเวณดังกล่าวให้ความสนใจ ส่วนประเทศหมู่เกาะขนาดเล็กก็มีศักยภาพเฉพาะการทำประมงชายฝั่ง ญี่ปุ่นจึงขยายการประมงในบริเวณดังกล่าวได้อย่างค่อนข้างราบรื่น (Doulman, 1989, pp. 22-28)

นอกจากบทบาททางด้านการประมงแล้ว บทบาทของญี่ปุ่นอีกประการหนึ่งซึ่งเกี่ยวกับแปซิฟิกใต้ก็คือ การต่อต้านการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ในบริเวณดังกล่าวซึ่งญี่ปุ่นมีบทบาทเข้มแข็งมาตลอดในฐานะเป็นประเทศเดียวในโลกที่เคยถูกโจมตีด้วยอาวุธดังกล่าว ด้วยเหตุผลนี้เมื่อมหาอำนาจทางตะวันตกได้ใช้แปซิฟิกใต้เป็นแหล่งทดลองอาวุธนิวเคลียร์ ทั้งรัฐบาลและสาธารณชนญี่ปุ่นจึงได้แสดงท่าทีต่อต้านอย่างแข็งขันต่อการกระทำดังกล่าว (Mahihara, 1985)

3. การแข่งขันระหว่างประเทศซึ่งมีบทบาทหลักต่อดุลแห่งอำนาจในแปซิฟิกใต้ในช่วงหลังสงครามเย็น

เมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลงในช่วงต้นทศวรรษ 1990 พร้อมกับการสิ้นสุดลงของความขัดแย้งระหว่างโลกเสรีและโลกสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ความขัดแย้งแบบเดิมก็ได้แปรเปลี่ยนไปสู่ความขัดแย้งในรูปแบบใหม่ ๆ ในการนี้ได้เกิดการแข่งขันกันระหว่างมหาอำนาจขึ้นในการจัดระเบียบโลกในหลาย ๆ ด้าน ที่สำคัญคือการแข่งขันระหว่างสหรัฐอเมริกาซึ่งมีอำนาจโดดเด่นที่สุดนับตั้งแต่ทศวรรษ 1990 เป็นต้นมากับจีนซึ่งมีอำนาจแข็งแกร่งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและทางทหารมากขึ้นตามลำดับ ในการนี้จีนได้ขยายอำนาจเข้าไปในหลากหลายภูมิภาคซึ่งรวมถึงแปซิฟิกใต้ด้วย การขยายอำนาจดังกล่าวมีทั้งความร่วมมือด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจ (Gupta, 2022)

สถานการณ์ดังกล่าวทำให้ประเทศซึ่งมีบทบาทสำคัญในแปซิฟิกใต้มาแต่เดิมโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ไม่สบายใจต่อท่าทีดังกล่าวของจีนและได้พยายามร่วมมือกันแสดงบทบาทที่เข้มแข็งขึ้นในการแข่งขันและสกัดกั้นการขยายอำนาจของจีนในอาณาบริเวณดังกล่าว ในการนี้ญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศที่มีบทบาทในระดับหนึ่งในแปซิฟิกใต้และมีความขัดแย้งรวมทั้งแข่งขันกับจีนในหลากหลายมิติก็

ได้ปรับบทบาทของตนในแปซิฟิกใต้ทั้งโดยเอกเทศและโดยการร่วมมือกับมิตรประเทศต่าง ๆ¹ (Zhang & Hirono, 2020)

ในการปรับตัวต่อความพยายามของจีนในการสร้างสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นมากขึ้นกับประเทศหมู่เกาะในแปซิฟิกใต้นั้น แม้สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์จะตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว แต่ในช่วงแรกประเทศเหล่านี้ก็ไม่ได้เคลื่อนไหวอย่างเป็นเอกภาพมากนักในการตอบสนองต่อความท้าทายดังกล่าว (Kaneko, 2022)

ประเทศซึ่งมีบทบาทสำคัญในแปซิฟิกใต้เหล่านี้เริ่มตระหนักอย่างจริงจังต่อการขยายบทบาทของจีนในปลายเดือนมีนาคม ค.ศ. 2022 เมื่อมีข่าวว่าหมู่เกาะโซโลมอน (Solomon Islands)² จะอนุญาตให้กองกำลังทางเรือของจีนเข้ามาแวะพักและใช้สิ่งอำนวยความสะดวกของประเทศได้ ที่สำคัญได้แก่นโยบายที่จะให้จีนสามารถส่งกองกำลังเข้ามาช่วยทางการของหมู่เกาะโซโลมอนในการระงับเหตุจลาจลในประเทศได้ในกรณีที่ทางการของหมู่เกาะโซโลมอนไม่สามารถระงับเหตุได้³ ข่าวดังกล่าวได้สร้างความแปลกใจและกังวลใจให้กับประเทศใหญ่น้อยในภูมิภาคดังกล่าว (DW, 2022)

สหรัฐอเมริกาได้ดำเนินการทางการทูตเชิงรุกมากขึ้นในแปซิฟิกใต้ตั้งแต่ไตรมาสแรกของ ค.ศ. 2022 ก่อนที่จะมีข่าวเกี่ยวกับความร่วมมือทางด้านความมั่นคงระหว่างหมู่เกาะโซโลมอนกับจีน ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2022 นั้น แอนโทนี บลิงเคน (Antony Blinken) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้เดินทางเยือนฟิจิ (Fiji)⁴ การเยือนดังกล่าวถือว่ามีผลสำคัญเนื่องจากเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาคนแรกในรอบ 37 ปีที่เดินทางเยือนฟิจิ การเดินทางเยือนในครั้งนี้เป็นไปเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับประเทศหมู่เกาะในแปซิฟิกใต้ซึ่งสหรัฐอเมริกालะเลยมาระยะหนึ่ง นอกจากนั้น สหรัฐอเมริกายังได้แสดงเจตจำนงที่ชัดเจนว่าจะกลับไปเปิดสถานทูตอีกครั้งในหมู่เกาะโซโลมอนหลังจากที่ปิดสถานทูตดังกล่าวไปใน ค.ศ. 1993 (Kaneko, 2022)

บทบาทของจีนในแปซิฟิกใต้ชัดเจนมากขึ้นในวันที่ 19 เมษายน ค.ศ. 2022 เมื่อรัฐบาลจีนและรัฐบาลหมู่เกาะโซโลมอนได้ลงนามในข้อตกลงด้านความมั่นคงซึ่งมีรายละเอียดตามข่าวที่แพร่ไปก่อนหน้านี้แล้ว

¹ นอกจากญี่ปุ่นแล้ว ประเทศอื่น ๆ ก็ได้พยายามปรับบทบาทในแปซิฟิกใต้อย่างต่อเนื่อง เช่น การผลักดันยุทธศาสตร์ “Pacific Step – up” ของออสเตรเลียและนโยบาย “Reset” ของนิวซีแลนด์ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่จีนเข้ามามีบทบาทในภูมิภาคนี้มากขึ้น

² หมู่เกาะโซโลมอนเป็นประเทศหมู่เกาะขนาดเล็กซึ่งประกอบด้วยเกาะหลัก 6 เกาะและเกาะขนาดเล็กจำนวนกว่า 900 เกาะ มีประชากรเพียงประมาณ 700,000 คน และมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศใน ค.ศ. 2019 เพียงประมาณ 1,500 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

³ ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2021 ได้เกิดการจลาจลอย่างรุนแรงในเมืองหลวงของหมู่เกาะโซโลมอน สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ทางการหมู่เกาะโซโลมอนหันมารับรองรัฐบาล “สาธารณรัฐประชาชนจีน” แทน “สาธารณรัฐจีน” ในการจลาจลดังกล่าวนี้ นอกจากมีการบุกกรหน่วยงานของรัฐแล้ว ได้มีการบุกเข้าทำลายทรัพย์สินของชุมชนชาวจีนด้วย รัฐบาลออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ฟิจิและปาปัวนิวกินีได้ส่งกองกำลังรักษาความสงบเข้ามาช่วยระงับเหตุเนื่องจากทางหมู่เกาะโซโลมอนไม่มีกองกำลังและอุปกรณ์มากเพียงพอในการระงับเหตุรุนแรงดังกล่าว

⁴ ในบรรดาประเทศหมู่เกาะขนาดเล็กในแปซิฟิกใต้นั้น ฟิจินับได้ว่าเป็นประเทศที่มีบทบาทโดดเด่นที่สุด เนื่องจากมีประชากรมาก (ประมาณ 920,000 คนตามสถิติใน ค.ศ. 2018) และมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่กว่าประเทศหมู่เกาะอื่น ๆ ในแปซิฟิกใต้ (ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศประมาณ 4,850 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามสถิติใน ค.ศ. 2022) (ในการนี้ ไม่นับรวมปาปัวนิวกินี (Papua New Guinea) ซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันออกของเกาะนิวกินี ประเทศดังกล่าวเป็นประเทศที่ค่อนข้างใหญ่ (ประมาณ 460,000 ตารางกิโลเมตร) แต่ไม่ได้มีลักษณะเป็นประเทศหมู่เกาะ)

ในการนี้หมู่เกาะโซโลมอนถือเป็นประเทศแรกในแปซิฟิกใต้ที่ลงนามในข้อตกลงซึ่งมีลักษณะดังกล่าวกับจีน (Iwami, 2022)

ในการตอบสนองต่อความท้าทายดังกล่าวนั้น เจ้าหน้าที่ระดับสูงจากสหรัฐอเมริกา ออสเตเลีย นิวซีแลนด์ และญี่ปุ่นซึ่งกำลังพบปะกันในการกิจอื่นที่โฮโนลูลู (Honolulu) ในวันที่ 19 เมษายน ค.ศ. 2022 ได้แสดงความกังวลร่วมกันต่อการลงนามในข้อตกลงด้านความมั่นคงดังกล่าว ในการนี้เจ้าหน้าที่ระดับสูงของทั้ง 4 ประเทศได้แสดงความกังวลถึงผลกระทบของข้อตกลงดังกล่าวที่จะมีต่อแนวคิด “อินโด – แปซิฟิกที่เสรีและเปิดกว้าง” (Free and Open Indo – Pacific) ในการนี้ ทั้ง 4 ประเทศได้ยืนยันถึงพันธกิจอันมั่นคงร่วมกันที่มีต่อประเทศหมู่เกาะแปซิฟิกใต้ (Iwami, 2022)

หลังจากการลงนามในข้อตกลงระหว่างหมู่เกาะโซโลมอนกับจีนเพียงหนึ่งวัน นายกรัฐมนตรีนิวซีแลนด์ Jacinda Ardern ได้กล่าวที่สิงคโปร์ในวันที่ 20 เมษายน ค.ศ. 2022 ก่อนเดินทางไปเยือนกรุงโตเกียวว่านิวซีแลนด์มีความกังวลต่อการลงนามด้านความมั่นคงดังกล่าว (Iwami, 2022) ต่อมาในวันที่ 22 เมษายน ค.ศ. 2022 เจ้าหน้าที่ระดับสูงของสหรัฐอเมริกา เคิร์ท แคมป์เบล (Kurt Campbell) ได้เดินทางไปยังหมู่เกาะโซโลมอนเพื่อแจ้งแก่รัฐบาลหมู่เกาะโซโลมอนว่าสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องปรับนโยบายด้านความมั่นคงในแปซิฟิกใต้ให้สอดคล้องกับความท้าทายใหม่นี้ (Needham et al., 2022)

ในการสื่อสารต่อประเทศหมู่เกาะในแปซิฟิกใต้โดยรวมนั้น โฆษกกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวเตือนประเทศหมู่เกาะในแปซิฟิกใต้ในการแถลงข่าวเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม ค.ศ. 2022 ว่าการอนุญาตให้กองกำลังของจีนเข้ามามีบทบาทในแปซิฟิกใต้จะกระตุ้นให้เกิดการตึงเครียดในภูมิภาคนี้มากขึ้น (Kaneko, 2022)

สำหรับออสเตเลียนั้น เพนนี่ หว่อง (Penny Wong) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศออสเตรเลียได้เดินทางเยือนฟิจิในช่วงปลายเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2022 ซึ่งใกล้เคียงกับการเยือนภูมิภาคนี้ของหวัง อี้ (Wong Yi) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของจีน ในการเดินทางเยือนฟิจินั้น เพนนี่ หว่อง ได้เน้นย้ำถึงบทบาทของออสเตรเลียในการช่วยเหลืออย่างยั่งยืนต่อประเทศในหมู่เกาะแปซิฟิกใต้ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ (SBS News, 2022)

4. บทบาทของญี่ปุ่นในการแข่งขันกับจีนในแปซิฟิกใต้

ความสัมพันธ์ของญี่ปุ่นกับดินแดนในแปซิฟิกใต้ในสมัยใหม่สามารถย้อนกลับไปได้ไกลกว่าความสัมพันธ์ของจีนกับภูมิภาคนี้ ความเชื่อมโยงระหว่างญี่ปุ่นและแปซิฟิกใต้เริ่มต้นอย่างเป็นทางการในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 เมื่อญี่ปุ่นเข้ายึดครองอาณานิคมของเยอรมนีในมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือเส้นศูนย์สูตร ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นได้เข้ายึดครองและทำการรุกรานทั้งในบริเวณกลุ่มเกาะไมโครนีเซีย (Micronesia) และบางส่วนของกลุ่มเกาะเมลานีเซีย (Melanesia) (Zhang & Hirano, 2020)

ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับดินแดนในแปซิฟิกใต้ในสมัยใหม่เริ่มต้นอย่างเป็นทางการในช่วงทศวรรษ 1970 เมื่อรัฐบาล “สาธารณรัฐประชาชนจีน” ได้เข้ามาแทนที่รัฐบาล “สาธารณรัฐจีน” ในองค์การสหประชาชาติ ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับช่วงเวลาที่เกิดการปลดปล่อยอาณานิคมกำลังกระจายไปทั่วแปซิฟิกใต้ การแข่งขันทางการทูตกับรัฐบาล “สาธารณรัฐจีน” ซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาลของประเทศส่วนใหญ่ในแปซิฟิกใต้ มาก่อนนั้น ทำให้รัฐบาล “สาธารณรัฐประชาชนจีน” พยายามเข้ามามีบทบาทในแปซิฟิกใต้มากขึ้นและเริ่มให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจกับภูมิภาคนี้ นับแต่นั้นเป็นต้นมา (Zhang & Hirono, 2020)

ในช่วงหลังสงครามเย็น นอกจากความสัมพันธ์ทวิภาคีแล้ว ทั้งญี่ปุ่นและจีนต่างก็ได้พยายามพัฒนาความสัมพันธ์ในกรอบพหุภาคีกับประเทศหมู่เกาะในแปซิฟิกใต้ ใน ค.ศ. 1997 ญี่ปุ่นได้จัดการประชุมแปซิฟิกใต้ (South Pacific Forum) ครั้งที่ 5⁵ การประชุมดังกล่าวนั้นต่อมาได้รับการยกระดับให้เป็นการประชุมที่จะจัดขึ้นทุก 3 ปีที่ญี่ปุ่นรวมทั้งเปลี่ยนชื่อเป็นการประชุมผู้นำหมู่เกาะแปซิฟิก (Pacific Islands Leaders Meeting - PALM)⁶ ทางด้านจีนก็ได้จัด “การประชุมเพื่อการพัฒนาและความร่วมมือทางเศรษฐกิจจีน – ประเทศหมู่เกาะแปซิฟิก” (China – Pacific Islands Countries Economic Development and Cooperation Forum) ขึ้นใน ค.ศ. 2006 (Zhang & Hirono, 2020)

การรณรงค์ของญี่ปุ่นเพื่อเข้าเป็นสมาชิกถาวรในคณะมนตรีความมั่นคงขององค์การสหประชาชาติ ท่ามกลางการเรียกร้องให้ปฏิรูปองค์การสหประชาชาติ นับตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 เป็นต้นมานั้น⁷ ทำให้ญี่ปุ่นต้องเร่งหาเสียงสนับสนุนจากประเทศต่าง ๆ ให้มากที่สุดซึ่งรวมถึงประเทศหมู่เกาะในแปซิฟิกใต้ด้วย ความสำเร็จของญี่ปุ่นในการสานสัมพันธ์กับแปซิฟิกใต้เห็นได้อย่างชัดเจนในการประชุม PALM ครั้งที่ 8 ใน ค.ศ. 2018 ในการประชุมครั้งนั้นประเทศหมู่เกาะในแปซิฟิกใต้หลายประเทศได้แสดงท่าทีให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการสนับสนุนให้ญี่ปุ่นเข้าเป็นสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคง ส่วนจีนซึ่งคัดค้านการเข้าเป็นสมาชิกถาวรของญี่ปุ่นได้โน้มน้าวให้ประเทศเหล่านี้สนับสนุนจุดยืนของจีนที่เน้นย้ำว่าการปฏิรูปคณะมนตรีความมั่นคงควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มจำนวนผู้แทนจากประเทศกำลังพัฒนาให้มากขึ้นและต้องเปิดโอกาสให้ประเทศขนาดเล็กและขนาดกลางเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจให้มากขึ้น (Zhang & Hirono, 2020)

ความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างหมู่เกาะโซโลมอนกับจีนใน ค.ศ. 2022 ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว กระตุ้นให้ญี่ปุ่นเร่งพัฒนาความร่วมมือกับประเทศหมู่เกาะในแปซิฟิกใต้มากขึ้น การตอบสนองต่อข้อตกลงด้านความมั่นคงระหว่างจีนและหมู่เกาะโซโลมอนครั้งแรกของญี่ปุ่นนั้นปรากฏในแถลงการณ์ร่วมของนายกรัฐมนตรี คิชิดะ ฟูมิโอะ (Kishida Fumio) และนายกรัฐมนตรีนิวซีแลนด์ จาซินดา อาร์เดิร์น เมื่อวันที่ 21 เมษายน ค.ศ. 2022 แม้จะไม่มีข้อความที่กล่าวถึงข้อตกลงด้านความมั่นคงฉบับนี้โดยตรง แต่ผู้นำทั้งสองคนก็ได้เน้นย้ำถึง “ความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหาเชิงยุทธศาสตร์ที่กำลังขยายตัวในแปซิฟิกที่อาจทำลาย

⁵ การประชุมดังกล่าวได้เปลี่ยนชื่อเป็นการประชุมผู้นำหมู่เกาะแปซิฟิก (Pacific Islands Leaders Meeting) ใน ค.ศ. 2000

⁶ สำหรับชื่อการประชุมดังกล่าว ในบทความนี้จะเรียกตามอักษรย่อภาษาอังกฤษว่า “PALM”

⁷ นับตั้งแต่สงครามเย็นสิ้นสุดลง ได้มีการเรียกร้องให้ปรับปรุงคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติให้สอดคล้องกับบริบทระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น มีการเรียกร้องให้ญี่ปุ่น เยอรมนี อินเดีย และบราซิล เข้าเป็นสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคง

เสถียรภาพด้านความมั่นคงในภูมิภาค” ในวันเดียวกันรัฐบาลญี่ปุ่นก็ได้ประกาศจะส่งเจ้าหน้าที่ระดับสูงจากกระทรวงการต่างประเทศไปเยือนหมู่เกาะโซโลมอนเพื่อหารือกับรัฐบาลหมู่เกาะโซโลมอนถึงความกังวลของญี่ปุ่น (Iwami, 2022)

ต่อมาเมื่อนายกรัฐมนตรี คิชิดะ ฟุมิโอะ เข้าร่วมการประชุมระดับผู้นำรัฐบาลเรื่องน้ำในเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ 4 (4th Asia – Pacific Water Summit) ณ เมืองคุมะโมะโตะ (Kumamoto) ประเทศญี่ปุ่นเมื่อวันที่ 23 เมษายน ค.ศ. 2022 นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นได้ใช้โอกาสนี้แจ้งกับผู้นำนานาประเทศที่เข้าร่วมประชุมว่าญี่ปุ่นให้ความสนใจและติดตามสถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในแปซิฟิกใต้อย่างใกล้ชิด (Iwami, 2022)

ในช่วงปลายเดือนเมษายน ค.ศ. 2022 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น อุเอะซูกิ เคนทาโร่ (Uesugi Kentaro)⁸ ได้เดินทางเยือนหมู่เกาะโซโลมอน และต่อมาในช่วงต้นเดือนพฤษภาคม ฮะยะชิ โยชิมาซะ (Hayashi Yoshimasa) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศก็ได้เดินทางเยือนฟิจิและปาเลา (Palau)⁹ ในการเดินทางเยือนทั้งสองครั้งดังกล่าว ฝ่ายญี่ปุ่นได้สื่อสารอย่างตรงไปตรงมาไปยังผู้นำประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ว่าญี่ปุ่นมีความกังวลต่อความเคลื่อนไหวในลักษณะขยายอำนาจของจีนในภูมิภาคนี้ (Kaneko, 2022)

เมื่อมีการประชุมระดับผู้นำรัฐบาลในกรอบ “ความร่วมมือ 4 ฝ่ายทางด้านความมั่นคง”¹⁰ “Quadrilateral Security Dialogue – Quad” ขึ้นในวันที่ 24 พฤษภาคม ค.ศ. 2022 ผู้นำของญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และอินเดียได้เสนอให้มีการร่วมมือกันลาดตระเวนน่านน้ำในอาณาบริเวณอินโด - แปซิฟิกมากขึ้น นอกจากนั้นญี่ปุ่นยังได้เสนอให้เสริมสร้างความร่วมมือให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างสมาชิก “Quad” และประเทศหมู่เกาะในแปซิฟิกใต้ (Kaneko, 2022)

ในการแสดงออกอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นของญี่ปุ่นในด้านการให้ความสำคัญต่อแปซิฟิกใต้นั้น ญี่ปุ่นได้ประกาศถึงแผนที่จะเปิดสถานทูตที่คิริบาติ (Kiribati)¹¹ ใน ค.ศ. 2023 นอกจากนั้นญี่ปุ่นได้แสดงความมุ่งมั่นที่จะร่วมมือให้มากขึ้นในการพัฒนาภูมิภาคนี้โดยระบุถึงประเด็นดังกล่าวอย่างชัดเจนในการประชุม PALM ซึ่งจัดขึ้นใน ค.ศ. 2022 (Kaneko, 2022)

จีนถือเป็นปัจจัยสำคัญซึ่งมีผลต่อการประชุม PALM ตั้งแต่ช่วงเริ่มแรก อย่างไรก็ตามการประชุม PALM ใน 3 ครั้งแรกนั้นถูกวิจารณ์ว่าขาดข้อตกลงร่วมที่ชัดเจน ต่อมาประเด็นนี้ได้รับการแก้ไขในการประชุม PALM ครั้งที่ 4 ใน ค.ศ. 2006 ซึ่งจัดขึ้น 1 เดือนหลังการประชุม China – Pacific Islands Countries Economic

⁸ ชื่อชาวญี่ปุ่นเขียนตามแบบที่ใช้ในภาษาญี่ปุ่นคือ นามสกุลและตามด้วยชื่อ

⁹ ปาเลาเป็นประเทศหมู่เกาะขนาดเล็กในแปซิฟิกใต้ ประกอบไปด้วยเกาะขนาดเล็กประมาณ 340 เกาะ โดยมีพื้นที่บนแผ่นดินโดยรวมประมาณ 460 ตารางกิโลเมตร มีประชากรตามสถิติใน ค.ศ. 2022 เพียงประมาณ 18,000 คน รวมทั้งมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพียงประมาณ 320 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในกรณีนี้ ปาเลาเป็นเพียงหนึ่งในไม่กี่ประเทศในโลกที่ยังคงให้การรับรองรัฐบาล “สาธารณรัฐจีน” อยู่ในปัจจุบัน

¹⁰ “Quadrilateral Security Dialogue – Quad” ยังไม่มีการแปลอย่างเป็นทางการในภาษาไทย ดังนั้นการเรียกชื่อดังกล่าวในภาษาไทยว่า “ความร่วมมือ 4 ฝ่ายทางด้านความมั่นคง” จึงเป็นการแปลเฉพาะกรณีเพื่อใช้ในบทความนี้

¹¹ คิริบาติเป็นหมู่เกาะขนาดเล็กประกอบด้วยเกาะต่าง ๆ ประมาณ 32 เกาะ มีพื้นที่บนบกประมาณ 810 ตารางกิโลเมตร มีประชากรตามสถิติใน ค.ศ. 2022 ประมาณ 120,000 คน และมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพียงประมาณ 190 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงดังกล่าว คิริบาติเพิ่งเปลี่ยนมารับรองรัฐบาล “สาธารณรัฐประชาชนจีน” จากเดิมที่เคยรับรอง “สาธารณรัฐจีน”

Development and Cooperation Forum ครั้งที่ 1 ที่ฟิจิซึ่งจีนให้คำมั่นว่าจะปล่อยเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้แก่ภูมิภาคนี้เป็นเงินประมาณ 3 พันล้านหยวน (ประมาณ 370 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) ส่วนญี่ปุ่นก็ได้ปรับท่าทีต่อแปซิฟิกได้อย่างรวดเร็ว กล่าวคือหลังจากนั้นไม่นาน รัฐบาลญี่ปุ่นได้แจ้งแก่ประเทศหมู่เกาะในแปซิฟิกได้ว่าจะให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเหล่านี้เป็นเงินประมาณ 45,000 ล้านเยน (ประมาณ 380 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) (Zhang & Hirono, 2020)

อย่างไรก็ตาม ในการประชุม PALM ครั้งที่ 8 ใน ค.ศ. 2018 ญี่ปุ่นได้ปรับเปลี่ยนท่าทีอีกครั้ง โดยยกเลิกการระบุจำนวนเงินที่จะให้ความช่วยเหลือกับภูมิภาคนี้ และประกาศเป็นครั้งแรกว่าจะรวมความร่วมมือกับประเทศหมู่เกาะเหล่านี้เข้าไว้ในแนวคิด “อินโด - แปซิฟิกที่เสรีและเปิดกว้าง” อย่างเป็นทางการ การเปลี่ยนแปลงนี้สามารถตีความได้ว่าญี่ปุ่นได้เปลี่ยนแนวทางในการแข่งขันกับจีนในเรื่องจำนวนเงินมาสู่การแข่งขันในบริบทของการรักษาให้ระเบียบโลกที่มีอยู่แต่เดิมแข็งแกร่งขึ้นซึ่งเป็นระเบียบโลกที่มีฐานอยู่บนกฎที่มีสหรัฐอเมริกาและองค์การสหประชาชาติเป็นศูนย์กลาง ในการส่งเสริมการรวมบทบาทของญี่ปุ่นเข้าเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิด “อินโด-แปซิฟิกที่เสรีและเปิดกว้าง” นี้ ญี่ปุ่นได้เน้นย้ำถึงความร่วมมือในภาคส่วนที่ญี่ปุ่นมีความชำนาญในเชิงการแข่งขัน เช่น การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ และมาตรการเพื่อต่อสู้กับการทำประมงที่ผิดกฎหมาย (Zhang & Hirono, 2020)

สำหรับการตอบสนองต่อความท้าทายครั้งนี้ ญี่ปุ่นตอบสนองได้ค่อนข้างรวดเร็ว เพราะแต่เดิมญี่ปุ่นมักจะตอบสนองต่อประเด็นต่าง ๆ ในแปซิฟิกได้ผ่านทางการเป็นเจ้าภาพการประชุม PALM ที่จัดขึ้นทุก 3 ปี หรือผ่านนโยบายความช่วยเหลือระหว่างประเทศที่ดำเนินการโดยหน่วยงานความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency) แต่ในครั้งนี้นักรัฐมนตรีญี่ปุ่นเดินทางไปถึงแปซิฟิกได้ในเวลาไม่กี่วันหลังจากทราบข่าวการลงนามระหว่างหมู่เกาะโซโลมอนกับจีน (Iwami, 2022)

ส่วนสื่อญี่ปุ่นก็ตอบสนองต่อข้อตกลงด้านความมั่นคงระหว่างจีนกับหมู่เกาะโซโลมอนอย่างรวดเร็วเช่นกัน หนังสือพิมพ์โยะมิอูริ ชิมบุน (Yomiuri Shimbun) หนังสือพิมพ์สายอนุรักษ์นิยมสำคัญของญี่ปุ่นเตือนว่าสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และญี่ปุ่นจะต้องยกระดับความร่วมมือเพื่อรักษาสันติภาพและเสถียรภาพเพราะจีนเตรียมที่จะใช้ภูมิภาคนี้เป็น “ฐานที่มั่นเพื่อขยายอิทธิพลทางการทหารของจีน” และเน้นย้ำว่า “จีนพยายามที่จะขยายอิทธิพลทางการทหารโดยเพิ่มระดับปฏิสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศหมู่เกาะในแปซิฟิกได้” ในการนี้ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และญี่ปุ่นจะต้องร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาเพื่อให้เสถียรภาพในภูมิภาคไม่ถูกบ่อนทำลาย ส่วนหนังสือพิมพ์อะซะฮิ ชิมบุน (Asahi Shimbun) หนังสือพิมพ์ที่มีความคิดเสรีนิยมก็ตั้งข้อสังเกตต่อบทบาทของจีนคล้าย ๆ กันโดยมองว่าจีนพยายามเพิ่มอิทธิพลทางการทหารและเน้นย้ำว่าจีนจะต้องหยุด “กิจกรรมอันคลุมเครือที่เกี่ยวข้องกับเสถียรภาพในภูมิภาคแปซิฟิกได้” (Iwami, 2022)

ท่าทีที่มีร่วมกันของบรรณาธิการสื่อทั้งแนวอนุรักษ์นิยมและเสรีนิยมของญี่ปุ่นเป็นเหตุการณ์ที่พบได้ไม่บ่อยนักซึ่งทำให้เห็นว่าภาคประชาสังคมทั้งสองแนวอุดมการณ์ทางการเมืองสนับสนุนให้ญี่ปุ่นพัฒนาความร่วมมือกับแปซิฟิกได้ให้มากขึ้นเพื่อถ่วงดุลกับอิทธิพลของจีนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (Iwami, 2022) ในการนี้อาจพิจารณาได้ว่าแม้ผลประโยชน์ของญี่ปุ่นในแปซิฟิกได้ยังไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการขยาย

บทบาทของจีน แต่การอ้างความสำคัญของ “อินโด-แปซิฟิกที่เสรีและเปิดกว้าง” ซึ่งสำคัญต่อความมั่นคงทางด้านการทหารและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพหากเน้นความร่วมมือเฉพาะด้านหรือเฉพาะอาณาบริเวณ ด้วยเหตุนี้ ความร่วมมือที่รอบด้านในทุกอาณาบริเวณของภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกกับพันธมิตรที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาจึงมีความสำคัญกับความมั่นคงและความมั่นคงของญี่ปุ่น ดังนั้นแม้แปซิฟิกใต้จะไม่ได้มีความสำคัญต่อญี่ปุ่นเมื่อเปรียบเทียบกับน่านน้ำรอบญี่ปุ่นแปซิฟิกเหนือ ทะเลจีนใต้รวมทั้งมหาสมุทรอินเดีย แต่ความมั่นคงในแปซิฟิกใต้ก็ถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญต่อมิตรประเทศไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ตลอดจนภาพรวมในการดำรงอยู่ของ “อินโด-แปซิฟิกที่เสรีและเปิดกว้าง” ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อญี่ปุ่นทั้งในปัจจุบันและอนาคต

5. บทสรุป

การแข่งขันในเชิงอำนาจระหว่างประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในแปซิฟิกใต้ยังคงดำเนินต่อไปสำหรับสหรัฐอเมริกาและจีนนั้น บทบาทในภูมิภาคดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการแข่งขันระหว่างสองมหาอำนาจในบริบทของการแข่งขันในระดับโลก สำหรับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์นั้น เนื่องจากเหตุผลทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ ทั้งสองประเทศมองว่าการแข่งขันดังกล่าวเป็นการปกป้องเขตอิทธิพลสำคัญของตนในกรณีของญี่ปุ่นนั้นต่างจากกรณีของสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย รวมทั้งนิวซีแลนด์ เนื่องจากญี่ปุ่นไม่ได้มีศักยภาพในการแข่งขันกับจีนในขอบข่ายทั่วโลก และไม่ได้มองว่าแปซิฟิกใต้เป็นเขตอิทธิพลของตน แต่ญี่ปุ่นมองว่าจีนเป็นคู่แข่งสำคัญของญี่ปุ่นในการรักษา “อินโด – แปซิฟิกที่เสรีและเปิดกว้าง” ด้วยมุมมองดังกล่าวการพัฒนาศักยภาพในการเผชิญหน้ากับจีนในน่านน้ำรอบญี่ปุ่นและการรักษาเส้นทางทางขนส่งทางทะเลและทางอากาศในมหาสมุทรแปซิฟิกฝั่งตะวันตกและมหาสมุทรอินเดียจึงมีความสำคัญต่อความมั่นคงของญี่ปุ่นในการนี้แม้ว่าประเทศเหล่านี้จะมีผลประโยชน์ต่างกัน แต่ต่างก็วิตกต่อการขยายอำนาจของจีนในแปซิฟิกใต้ด้วยเหตุนี้เป็นที่เชื่อได้ว่าความร่วมมือระหว่างกันทั้งทางตรงและทางอ้อมในการถ่วงดุลกับอำนาจของจีนจะมีมากขึ้น การแข่งขันที่เข้มข้นขึ้นนี้ แม้จะมีผลทำให้ประเทศหมู่เกาะขนาดเล็กในแปซิฟิกใต้มีทางเลือกในการดำเนินนโยบายต่างประเทศมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันประเทศขนาดเล็กเหล่านี้ก็ต้องเผชิญกับความกดดันที่มากขึ้นจากการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้นด้วยเช่นกัน

รายการอ้างอิง

- พลับพลึง คงชนะ. (2536). “หมู่บ้านญี่ปุ่นในอยุธยา”. *วารสารญี่ปุ่นศึกษา*, 10(1), 50-64.
- Britanica. (2020, November 19). *Pacific War: theatre of war, World War II*. Britanica.
<https://www.britannica.com/topic/Pacific-War>
- Doulman, D. J. (1989). Japan distant - water fishing in the South Pacific. *Pacific Economic Bulletin*, 4(2), 22-29. <https://devpolicy.org/PEB/2019/05/15/japanese-distant-water-fishing-in-the-south-pacific/>
- DW. (2022, March 25). *Solomons defends new China security pact*. DW.
<https://www.dw.com/en/solomon-islands-defends-new-security-pact-with-china/a-61255257>
- Gupta, P. (2022, December 13). *Chinese incursions in the South Pacific*. Observer Research Foundation.
<https://www.orfonline.org/expert-speak/chinese-incursions-in-the-south-pacific/>
- Iwami, T. (2022, Auhust 6). *Japan’s media frets about Beijing’s Pacific footprint*. East Asia Forum.
<https://www.eastasiaforum.org/2022/08/06/japans-media-frets-about-beijings-pacific-footprint/>
- Kabayashi, I. (2021, October 6). *The South Sea Islands and Japanese Mandatory Rule over Them*. The OPRI Center of Islands Studies, The Sasakawa Peace Foundation.
<https://www.spf.org/islandstudies/research/a00023.html>
- Kaneko, Y. (2022, May 31). *Japan, U.S., Australia move to strengthen ties with South Pacific island nations*. The Japan News. <https://japannews.yomiuri.co.jp/politics/defense-security/20220531-33377/>
- Makihara, K. (1985, July 26). *Japan’s Anti - Nuclear Movement Divided Against Itself*. AP News.
<https://apnews.com/article/b8afe2ad80ac917120a5da296523c0f0>
- Needham, K., Brunnstrom, D. & Martina, M. (2022, April 23). *U.S. warns of response to any permanent China military presence in Solomons*. Reuters.
<https://www.reuters.com/world/asia-pacific/us-adviser-campbell-visits-solomon-islands-after-china-pact-signed-2022-04-22/>
- SBS News. (2022, May 28). *Fiji PM says he had 'wonderful meeting' with Foreign Minister Penny Wong*. <https://www.sbs.com.au/news/article/fiji-pm-says-he-had-wonderful-meeting-with-foreign-minister-penny-wong/c2rkfjpgv>
- Yasunori, A. (2013, January 18). *Foreign Relations in Early Modern Japan: Exploding the Myth of National Seclusion*. Nippon.com. <https://www.nippon.com/en/features/c00104/>
- Zhang, D. & Hirono, M. (2020, April 30). *Japan and China’s Competition in the Pacific Islands*. The Diplomat. <https://thediplomat.com/2020/04/japan-and-chinas-competition-in-the-pacific-islands/>